

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA :
Strada Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:

Apare de trei ori pe săptămână. 25 Lei
Pe o lună. 260 Lei
Pe un an. 3 dolăr
In America

RĂVAS

D-I Bacalbașa, în Teatrul Național din Cluj, la congresul general al presei, când a văzut că studențimea nu dorește să asculte, a aruncat o vorbă, care nu se potrivește caracterului românesc: „Mi se pare că aceasta manifestație se face contra vechiului Regat“. El care a salutat la congres și pe aceia cari nu au fost de față, ca prezenți, — el ziaristul distins, președintele ziaristilor din București, nu se poate să nu observe, că metoda nu prinde.

Congresul o degenerat prin lipsa de organizație serioasă. De ce vrea să-și acopere răspunderea care o poartă prin însinuări, cari în loc ca să-l justifice, dau nouă dovadă de servilism premeditat?

Presă, — sub scutul balonetelor, e vina lui!

Camera franceză a aprobat votul plural de alegeri pentru părinți și reprezentanții orfanilor. Măsura are o importanță excepțională. Nu însuși faptul că s'a introdus votul plural este aceea ce importă, ci grija acestui neam de o inteligență rară, pentru viitorul generațiilor sale. Nașterile în Franța sunt în decreșcență, numărul populației scade, și Franța are nevoie de brațe viguroase de apărare.

În cea mai democratică formă de stat, s'a introdus o dispoziție antidemocratică, pentru că așa pretinde ideea națională.

Hala comercială din localitate a înaintat Consiliului orașenesc un memoriu contra taxelor comunale ce se vor introduce pe anul 1924. Ne miră graba, cu care se rezează Hala Comercială de câte ori sare în apărarea intereselor comercianților ei.

O mică întrepunctație!
De ce nu se grăbește tot așa de conștient a rezolva cererile românilor cinstiți, cari le-au fost prezentate înainte cu 8 luni? În afară de simț de datorie, există la noi românii și anumite forme sociale, cari, dacă cineva nu le respectă, trebuie să fie convins a le respecta!
Deocamdată atât!

M. Sa Regina Maria DESPRE CHEMAREA „CRUCEI ROȘII“

„Crucea Roșie“ — a spus Majestatea Sa — este una din cele mai mișcătoare simboluri ale sentimentului de solidaritate omenească.

Ea leagă, într'o sforțare comună, inimile noastre dornice de a veni în ajutorul celor suferinzi.

Și dacă nimic nu poate să sgu- dule inima noastră mai adânc decât sufletul plecat cu milă spre cel căzut în luptă, — chiar de-ar fi el și dușman — trebuie să ne întrebăm: Ce poate fi mai înalt decât gândul și munca noastră spre a consola și spre a vindeca suferințele celor de aproape nouă?..

Să ajutăm cu toată dragostea opera „Crucei Roșii“. Ea stă

deasupra zbuclumului vieții de toate zilele, ridicându-se ca o mângâiere și ca un gând luminos, ca o înaltă și nobilă datorie.

Poporul român, — care a făcut cu demnitate și cu prisosință dovada sufletului său admirabil — nu poate rămâne la o parte nici pe acest tărâm.

Bucuroasă să vă spun cuvântul Meu, nu pot felicita deajuns pe cei ce înțeleg să contribuie la o asemenea operă.

Umanitatea și Patria stau laolaltă în interesul nostru pentru „Crucea Roșie“ și sunt fericită să vă arat satisfacțiunea Mea pentru dragostea cu care ideea este îmbrățișată în România“. (Universul).

Presă română

Presă este sufletul ce bate în inima tuturor. Ea reprezintă gândirea Națiunii, pe un loc mărginit de forme de Stat. Ea crează curentele din cari și prin cari se distinge binele de rău, aceea ce numim moral de aceea ce este imoral.

Ea reoglindează spiritul general, viața și caracterul ce domnește în popor și popoare. Ea crează concepții, ale căror înfăptuire contribuie la civilizație și cultură, la proșire sau dispreț. Nimic nu evidențiază contrastele conștiinței de umanitarism, decât contribuția aleșilor ei la fapte, generozitate, în graiu viu, ales și impunător.

Presă ideală nu confundă ideile cu realitatea. Exprimă aceea ce este și aceea ce ar putea să fie. Este prin creanță, și va putea fi prin voință și energie devotată.

Presă română trebuie să fie o presă adevărat românească, unită nu numai prin concepții și interese de fantazie internațională.

Legată de termeni cari se bazează pe o stare faptică internă nediscutabilă, în fond ea rămâne națională. Libertatea gândirii, libertatea cuvântului, libertățile individuale poartă în sine, marca fării, darurile și necazurile etnice. O presă românească de alte concepții nu conde mentalitatea noastră de buni cetățeni și buni români; o definiție cu alte înțelesuri nu putem admite în vocabularul filosofiei politice românești.

În aceasta haină trebuie să se prezinte, de câte ori se apelează la puterile ei. Așa ar fi trebuit să fie și la Congresul general organizat la Cluj. Multe zăre adevărat românești nu au primit nici măcar invitație la acest congres. De ce?

La o faptă atât de importantă, după cum era constituită Federației, era acolo locul tuturor. Atunci la Cluj era reprezentată în majoritate presă română, și nu s'ar fi constatat faptul trist, — dar educativ, — că 1/3 parte a delegaților a fost

minoritari, în majoritate evrei și numai 1/3 parte români veritabili. Ne întrebăm? Ce hotărâri ar fi adus acest congres, și ce valoare ar fi avut din punct de vedere românesc? Tineretul a observat acest lucru, mai bine decât alții, și-a asumat răspunderea de a-și dovedi credința.

Alții au fost mai timizi, unii mai speculativi. N'au cunoscut adevărul precizat atât de limpede de directorul Bogdan, că „aceia ce a vestit presă română din Ardeal pe vremuri, s'a crezut chiar ca cuvântul preotului de pe amvon“.

Un congres general al presei române, trebuie să întrunească toate forțele ei. Nu poate fi reprezentată prin mânuitori al scrisului, cari dupăcum aceasta ni-o dovedește articolul recent al ziarului „The Times“ despre programul evreesc stabilit la 1904, zilnic nu contribuie, decât la neînțelegeri la introducerea unui sistem degenerat, sfidător, speculativ.

Dacă ne-am dat pradă viața comercială-industrială străinilor, dacă nu avem energie de a ne crea o situație economică-financiară care ne-ar compete, dacă și astăzi ne creștem de slugi harnici dar săraci printr'un birocratism nesădător, să ne păstrăm sufletul și gândirea. Ele să rămână nepătate. — Luceafărul urșitei neamului. Din sufletul curat românesc să răsară viitorul pacinic îngăduitor, senin și muncitor.

Presă să fie română, să discute asupra sorții sale scriitori-ziarști cu suflet românesc.

Șt. Mărcuș.

Clemenceau grav rănit

Paris. În urma unui accident de automobil bătrânul Clemenceau a fost grav rănit. A fost internat într'un sanatoriu.

Știri mărunte

— Intre Grecia și Albania s'a ivit un conflict care era cât p'aci să provoace rupere de relațiuni. Direcția presei din Albania a publicat o broșură în chestia asasinatului dela Kakavia în care se aduceau injurii Greciei. Guvernul albanez a promis că va da satisfacții, așa că conflictul s'a aplanat.

— Guvernul german a început să tra-teze direct cu guvernul francez.

— În Germania criza de bani este așa de pronunțată încât Reichul n're-cu ce să plătească funcționarii publici a doua chenzină, pe Decembrie.

— Generalul de Brigadă Dawes a fost numit ca delegat al Statelor-Unite în sub-comisiunea Comisiei reparațiilor.

— D. G. Cipăianu a fost numit subsecretar de stat la domenii.

— Statul va acorda operei române 15 milioane pe anul viitor. Bugetul fiind de 19 milioane d. Georgescu, directorul operei, a promis că deficitul îl va acoperi din incasări.

— Atelegerile engleze au costat un milion și jumătate lire sterline, adică aproape un miliard și jumătate lei.

— În Iași a fost arestat studentul Candian Popescu care venea din București cu d. Zelea Codreanu. Motivul: S'a găsit asupra lui un pumnal... Oare nu provoacă autoritățile, studențimea?

— Ministrul Chirculescu era cât p'aci să fie victima unui accident, pe când trecea cu automobilul linia ferată Odo-bești-Focșani.

— În peștera Boli (Petroseni) jandarmii au găsit o pivniță de fier la o adâncime de 29 metri. Până acum n'a putut fi deschisă nici cu dinamita.

— În județul Putna s'a ivit patru cazuri de tifos exantematic. Unul a fost mortal.

— În urma sciziunii din partidul popular din Polonia, dimisionând președintele Dietei Rataj, guvernul a hotărât să dimisionese.

— Kemal Pașa, președintele republicii turcești, va merge la Paris să-și caute liniștit de sănătatea zdruncinată.

— Consiliul dirigent al partidului maghiar din Ardeal a ținut în ziua de 12 o ședință în care delegații cari au fost primiți de M. S' Regele au comunicat că Regele nu le-a făcut vr'o promisiune pozitivă dar i-a asigurat de bunăvoința Sa.

— Directoratul agricol din Cluj a dat un ordin prin care spune că foștii gardiști naționali trebuiesc socotiți la împroprietărire ca făcând parte din categoria I și deci satisfăcuți.

— Poliția din Petroseni a descoperit o bandă de copii de 10—12 ani cari prădau copiii de școală. Asupra lor s'au găsit mai multe mil de lei.

— Săptămâna trecută la Berlin s'a vândut laptele cu 300 miliarde mărci litrul.

— Ieri noapte a nins în orașul nostru.

— În Parlament, deputatul Sever Dan a făcut o interpelare cerând ca să se instruiască cât mai în grabă cazul celor 8 studenți cari sunt ținui închii de atâtea luni. D-sa arată că întreg acest complot nu este decât o exagerare și o gogoriță care ne compromite fără în afară. Cerem și noi să se termine odată instrucția și tribunalul să se pronunțe. Mandatul de arestare al acestor 8 studenți a fost reconfirmat pentru a treia oară.

Redacționale. Numărul de sărbători al ziarului „Vestul României“ va fi foarte bogat. Va avea 4 pagini ca supliment literar. Toate întreprinderile cari vreau să facă reclamă, să ne trimită anunțurile cât mai curând. Odată cu numărul de anul nou, cetitorii și abonații ziarului „Vestul României“ vor primi gratis un frumos calendar de perete.

Congresul general al Presei din România.

Mari manifestațiuni studentești.

— Dela Corespondentul nostru. —

Pe zilele din 15, 16, 17, 18 cor. a fost anunțat la Cluj Congresul general al presei din România. Sala Prefecturii a fost pusă la dispoziția congresiștilor, iar cartiruirile și pregătirile le-a făcut Sindicatul presei române din Ardeal. Organizația s'a biziuit pe informații de bunăcredință, care după cum faptele au dovedit nu erau la loc. Trebuie să se cunoască spiritul care domnește în tineretul universitar din Ardeal și în urmare ar fi trebuit s'a fi fost avizată Centrul din București. Sâmbătă seara a sosit o parte a ziaristilor, între ei multi minoritari, fiind la ordinea de zi constituirea Federației, — unirea tuturor sindicatelor de ziarști din cuprinsul țării.

Primirea delegațiilor.

Duminecă la orele 11 au sosit cu acceleratul Președintele Sindicatului din București Dl. Bacalbasă însoțit de Dnii Mille, Costa-Foru, Streitmann de delegații organizațiilor de presă din București, Iași, Cernăuți și Chișinău și reprezentanți a presei din străinătate. În gară au fost primiți de autorități și reprezentanții presei de aci. Un grup mic de studenți a manifestat contra presei evrești, și a fost mult agitată de amenințarea Dlui Cehan dela „Cultura Poporului”.

„Mergeti (ori „mars”) afară studenții! Studenții aci au luat ziarile sosite „Adevărul” — „Dimineața” cari le-a purtat înaintea Hotelului New York și le-a ars. Intre congresiștii sosiți mai mulți ovrei și prea puțini români veritabili. Faptele acestea, precum și amintirea studenției la acțiunea ziarelor susamintite contra congresului studentesc inițiat la București au tulburat spiritul general al studenției. De altfel în gară deja președintele Studenției Dl. Mica a exprimat îngrijorarea care a poartă studenția din Cluj pentru ideea națională

Deschiderea congresului

Pe orele 4 a fost fixată deschiderea congresului. În jurul Prefecturii sub conducerea D-lui Pref. de Poliție Popovici a fost postată poliția. Prin oraș circulau patrulile militare — polițienești. Intrarea s'a admis nu numai ziaristilor, dar și unui public numeros.

Am observat pe Dnii. Bogdan-Duică, Rector Bănescu, Proc. G. Dr. Pap, Dr. Bianu, Zah. Bărsan, Ciure-

anu, Mille, Bacalbasă, Agârbireanu, O. Ghibu, Stăncescu-Papa, Dr. Comșia, Tomescu, Costa-Foru, Paukerow, Honnemann, Dr. Bornemissa, I. Clopoșel, Gabor A. Hodos, Dr. Branște, Ghiulea, Dr. Lupas, Prof. Bogrea, Procopiu, Dr. Hașeganu, Paal Árpád, Kardos, Hegedüs, Joánovits, Imre, Primar Utaea, consulii englez, francez, cehoslovac, austriac, din Oradea-Mare, Iosif Iacob, Dr. Greavu, St. Mărcuș și alții.

Studenții nu au fost admiși. D-l Rector Bănescu a fost rugat de d-l Inp. gen. al siguranței Bianu, și primprocuror dr. Pop ca să la înțelegere cu studenții și ca să se admită intrarea unei delegații de 15—20 în sala de ședință. Evenimentele s'au petrecut foarte repede, și studenția adunată într'un număr considerabil a rupt cordonul polițienesc, a forțat intrarea în sală cu Imnul creștinesc, și a pretins ca delegații evrei să părăsească sala de ședință.

Ovrei pleacă din sală, precum și o parte din public, consulii englez și francez tot așa.

Pe tribună apare figura profesorului Bogdan Duică.

Vreți să m'ascultați?

Da! este răspunsul și studenția aplaudă pe cărunțul profesor iubit, ia locul și să liniștește.

În fața unui profesor al D-Voastră a-ți putea chiar să stați D-lor studenți. (Studenția se ridică în picioare.)

Cultul libertății, — spune el, — pretinde ca să ascuți chiar și cuvântul care nu-ți place.

Nu se poate suprima gândul înainte de a-l fi auzit. Pe cine insultați prin înșurubirea D-Voastră dacă nu presa românească. Risc ceva, rog aveți respect să mă ascultați, și apoi să faceți D-Voastră cu capetele și cu inima după cum veți vedea de bine. Aveți respect de condeiu. Sunt prieten. Și noi suntem cetățeni, și noi avem puțință de a controla lucrările de aci. Cer liniște.

Studenția să liniștește, și să deschide la ședință a congresului, care în tot timpul a decurs agitată și cu vii intreruperi ale studenției.

D-l Bacalbasă președintele sindicatului ziaristilor din București ia cuvântul. Am venit din toate părțile țării, nu ca să provocăm tulburări, dar cu iubirea de neamul nostru în suflet.

Rog generozitate și sufletul tinerimii de a nu critica fără de a fi auzit vorba delegațiilor. Nu poate fi contradicție între DV. și lucrările

noastre, cari suntem tot atât de buni români (murmurări).

Dl Primar al orașului Utaea salută congresul în numele orașului Cluj. Domnul Tomescu pres. Sindicatului presei din Ardeal ia cuvântul.

Luptând în poziția de cea mai înainte este presa din Ardeal. Sectorul cel mai greu ea îl are. Sosesc trupe de întărire. Păstrăm durerile vremurilor trecute, ne păstrăm poziția. Avem mijloace puține și simțim răspunderea. Spre cei vechi mucenici a ziaristicii ne întoarcem, exemplul ni-l dau martirii presei române din Ardealul asuprit. Arată bucuria care o simt ziaristii de aci, sosind în mijlocul lor ziaristii din București.

Dl Rector al Universității Bănescu expune că un congres al presei, este o manifestație de cultură. Nu se poate omagiu mai frumos, decât colaborarea scrisului românesc. El ficsează curente și o mentalitate nouă. Vorbele goale și-au pierdut greutatea. Presa este o teribilă armă cu 2 tășuri. Cea mai grea este educația politică. Ea trebuie să fie piatra fundamentală a României Mari. În numele Universității Cluj aduce salut, cordial, și asigură că va da colaboratori, cari vor veni în lupta mare cu forțe nouă.

D. Paal Árpád minoritar vorbește întâiu franțuzește, accentuează o colaborare strânsă, cere scuzele și vorbește în ungurește. Studenția este agitată, Dl. Bacalbasă spune:

Cea mai gravă acuzațiune care o am adus maghiarilor a fost, că nu respectă libertatea cuvântului. Respectați D-Voastră, dând dovada de înțelegere.

Dl Paal accentuează sentimentul de recunoștință și mulțumită. Suntem solii Ilmei maghiare. Aducem sângele, inima cuvântul nostru separat, ca o dovadă cum putem servi conștiinței, întregi o idee frumoasă. Mulțumește pentru primirea în sindicat, și spune că este fericit de a exprima aceasta. Noi vedem, zice el, — în cooperația presei invingerea spiritului ideal asupra celor materiale. (un student intrerupe: Acu turcește!) În moralitate trebuie să se găsească bazele înțelegerii. Salutăm primul congres general astfel constituit.

D-l Bogdan directorul liceului „Regina Maria” salută congresiștii din partea asociației. Aduce omagii acelei presei care a fost unul din promovatorii ideilor mari. George Barițiu la 1888 a fost primul președinte al presei din Ardeal. El a fost la înființarea Asociației primului ei secretar General. El a întemeiat revista „Transilvania”. Toți ziaristii de aci au fost și sinceri colaboratori a Astei. Aceeace a propovăduit preoții de pe amvon, vestește presa la noi. Tot ce s'a creat în partea a II-a din secolul al XIX-a, a luat ființă prin mijlocerea ei. Aceea ce a vestit presa ardeleană s'a crezut cuvântul preotului de pe amvon. Dorește ca presa din România Mare să fie măcar atâta, cât a fost presa ardeleană pentru poporul din Ardeal (aplaude prelungite).

În numele P. S. S. Episcop Ivan vorbește d-l asesor cons. Stanca. Desvoltă ideea „întru început era cuvântul”. Sindicalizarea, — spune — este un bun augur, pentru că înfrățind scrisul să ajunge la rezultate. Să se facă un trup sănătos, și să sălășluească întru noi.

IN INTERESUL PROPRIU COMANDAȚI-VA GHETE LA MAGAZINUL DE ÎNCĂLȚĂMINTE

FRAȚII GONDA

Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand No. 5

Acı se găsesc în permanență pentru BĂRBAȚI, DAME și COPII tot felul de încălțăminte de STRADĂ și de SEARĂ precum și GHETE solide și ȘOȘONI și GALOȘI pentru ZĂPADĂ și NOROI și PANTOFI DE CASĂ ușori.

Dela această firmă se poate comanda și obține încălțăminte solidă și de prima calitate cu prețuri convenabile.

Conferințele cercului Franco-Român.

Pregătirea revoluției franceze din 1789 prin ideile filozofice

— Conferința d-lui Gh. Sofronie, profesor la lic. Gojdu. —

(Urmare.)

Tot în epoca aceasta s'au născut, ca un fel de contrabalansare, ideile de toleranță și umanitate, propagate printr'o literatură întreagă de povești, ca ale lui Raynal, despre indigenii din cele două Indii.

Totalitatea acestor idei nouă, formează „filozofia” acelor vremuri. Locul unde se făcea această „filozofie” erau saloanele. Acolo aveau loc discuții, în cari se analizau și se judecau idelle vremii. Afară de aceste locuri mai erau un fel de Academii libere, frecventate mai ales de străini și provinciali. Acolo aceștia puteau să vină în contact cu oamenii mari ai timpului, introducându-se astfel în „filozofie”. Vedem deci, că Curtea regală numai este locul de adunare a celebrității Franței ca pe vremea lui Ludovic XIV. Motivul este, că statul, sărăcit în urma ruinei financiare,

nu-și mai poate menține superioritatea.

Mediul cel nou al saloanelor era foarte frecventat de reformatorii oficiali: de miniștri și chiar suverani. Intre aceștia trebuie să socotim pe toți aceia, cari au înțeles necesitatea unor reforme radicale și imediate și izgoniseră pe jezuși, înființaseră școale de stat, realizaseră reforma justiției, introducerea învățământului științelor și al limbilor moderne, cu alte cuvinte au lucrat în sensul noului curent. Astfel era Turgot, vesitul economist, care credea că, modificând condițiile de producție, va putea să modifice și sufletul omenească. Mai erau apoi spaniolul d'Arenda, portughezul Pombal și mulți alții. Dar nu numai laici, ci chiar papa Clement al XIV-lea făcea parte din tagma acestor „filozofi”.

Noul curent se simți în curând în Austria, unde sub Maria Terezia și

mai ales sub Iosif II tendințele de reformă și organizare a imperiului erau puternice. Iosif II călcând toate tradițiile împăraților, ridică făclia binefăcătoare a reformelor, luminând toate colțurile vastului imperiu.

Mai în toate țările europene, curentul plecat din Franța se lăți repede. Ecaterina II, țarina Rusiei și Gustav III. regele Suediei, încercau deasemenea să rupă lanțurile tradiției.

Ideile cele nouă pătrundeau chiar și în peninsula balcanică, unde sultanul Selim, sfătuit de aventurierul ungar, de Tot, înțelege că până când Turcia nu va fi complect reorganizată, existența ei în Europa nu poate fi asigurată. În principatele române fanarioții, începând cu Constantin Mavrocordat până la vestiții legistatori Caragea și Scarlat Calimachi aveau același idei.

În Franța Ludovic XVI înțelege deasemenea că țara avea nevoie de o renaștere din toate punctele de vedere. El se hotări să pună capăt haosului și să întărească bazele bătrânei monarhii. Neputându-se însă ridica la înalta concepție a unui Frederic II. sau Iosif II., el voia să aplice din tendințele filozofice numai acelea, cari se împăcau cu menținerea

statului monarhic. Sfătuit de Turgot, el realizează reforme importante pe teren politic, administrativ și economic, eliberă pe șerbi, desființă breslele, favorizând astfel munca și inițiativa. Ministrul său Necker făcu o nouă ordine bugetară.

Toate aceste lucruri nu puteau însă să împiedece ideea de a realiza o reformă mai complectă pe cale revoluționară. Și această idee găsi un ecou puternic. Faptul acesta ne poate explica pentruce Ludovic XVI. cu toată bunătatea lui, n'a fost considerat de supuși săi ca domnitor iubitor de țară. Tendința revoluționară fu propagată cu un zel mare prin opere literare, prin pamflete, prin teatru, așa că burghezia era gata să dea lovitura fatală puterii absolute a regelui, lovitură cunoscută în istorie sub numele de revoluția franceză. Aceasta e prin urmare rezultatul acțiunii îndelungate a unor idei, cari, născute din cultura generală a Europei, priveau umanitatea în'reagă. Cauza, pentru care revoluția a izbucnit mai întâi în Franța, a fost, că acolo împrejurările erau mai potrivite, pregătite fiind de ideile filozofice ale vremii.

D-l Agărbiceanu directorul ziarului „Patria” salută congresiștii în numele Asociației scriitorilor români. Năzuința de a se fortifica pentru luptă, este generală. Noi am avut și în trecut multe comori, buni luptători cu condeiul. Nu era diferență între profesiunea de ziarist și scriitor. Mulți scriitori sunt și azi cari nu-și pot asigura existența. Scriitorii au fost cei mai de seamă intelectuali, aducând chiar cele mai mari jertfe materiale. La alte popoare se poate că a fost astfel. La noi scopul întotdeauna a fost întărirea ideii de unitate a neamului. Astăzi tot atât de puternică este legătura între literați și ziaristi, întrăfăirea tot atât de puternică. Dacă avem o dorință este, ca presa română, care poate jertfi, să ducă alături lupta și pe mai departe, și să jertfească mai multe coloane scriitorilor.

Cuvântarea a fost viu aplaudată. De încheiere vorbește d-l Bacalbașa, salută și pe aceia, cari nu sunt defață, aceea ce produce în auditoriu o vie ilaritate. Face impresia școlarului, care și-a pregătit lecția și se îndrăgă de moment ce ajunge la un alt obiect, decât acela pus pe hârtie.

Mulțumeste delegaților și publicului de prezență, și încheie:

Presa va înțelege, că trebuie să fie la înălțime!

În deplină ordine se goleşte sala, și pleacă lumea în afară.

Reprezentarea dela Teatrul Național

Toată lumea a știut spre seară că la congres reprezentanții presei minoritare sunt în majoritate față de delegații români. Era o nervozitate pe străzi, și la teatru. Spre orele 9 poliția a luat dispoziții energice pentru susținerea ordinii. În teatru s'a putut intra numai cu bilete. Studentii fără bilete nu au fost admisi. La un grup de 40—50 tineri universitari l-a reușit ca să rupă cordonul și să intre în sală, alții au venit prin intrările artiștilor. Deodată s'au umplut locurile din galerie, din parter. Era un aspect variat și plăcut să privești sala arhiplină cu fețele pline de curiozitate. Lojile din rangul I erau ocupate de delegații congresului, cari când au aplaudat, când s'au retras în fund. În program a fost conferința d-lui C. Bacalbașa, Vialcu Vodă act I și M-me Butterfly act II-III.

La începutul festivalului studențimea a aplaudat. Apare pe scenă d. C. Bacalbașa pentru a-și ține conferința. Studențimea erupe în aclamațiuni de ham, ham, ham! Zădarnic se provoacă distinsul ziarist la sentimente naționale, la libertatea cuvântului, — murmurul nu încetă, i se aruncă în față „Adevărul”, „Dimineața” și altele. Cu mâinile încrucișate privește spre galerie. Are răbdare. Și atunci exprimă o frază, care a pecetluit soarta, congresului.

„Imi vine să cred că această manifestație nu privește persoana mea, ci sentimentul tineretului contra vechiului Regat!”

Nu a mai putut vorbi ilustrul bărbat, studențimea nu mai încetă, „Afară cu el”, și fluerături asurzitoare umplu sala. D. Bacalbașa pare grav jignit se întoarce și pleacă.

În agitația mare care cuprinde pe șeful organizator al congresului, D. Tomescu anunță, după o scurtă consultațiune ținută pe scenă, că festivalul nu se ține, publicul poate să-și răscumpere biletele.

Manifestația studenților la teatru și pe străzi.

Publicul în mare parte a rămas în sala de teatru. Studențimea întonează Imnul Creștinesc, Imnul Unirii Desteapănate Române și altele. Timp de o oră durează manifestația pacinică, până ce publicul și studențimea ies în stradă. În masă înaintează spre Piața Unirii. La biserica minorităților poliția cu armata II se pune în cale. Mulțimea rupe cordonul, și n fugă poliție, armată, studenți public, o iau spre Piața Unirii. Aci studenții manifestând devastează firmele străine, cântă Imnul Regal și apoi în grupuri o iau pe străzile laterale și spre gară. Pe tot locul sparg firmele. Poliția a dat 5 focuri în aer. La ora 12 un grup de studenți evrei vine contra studenților români. Prefectul Poliției iese în calea lor. Au fost arestați vre-o 40 studenți, între cari studentul Munteanu care a vorbit și la teatru Cotișel Chirtop. Instrucție o fac D-nii. Judecător de Instrucție, Perzescu D. Procuror Constantinescu și Prefectura Poliției. Manifestația s'a sfârșit spre orele 12. Toate restaurantele cafenelele au fost închise spre orele 10 noaptea.

Ziua de Luni

Organizația congresului a cerut autorităților pentru a continua congresul garanția personală a vieții delegaților. Autoritățile au răspuns în scris și au garantat mersul liniștit al desbaterilor. Comitetul dela Astoria a renunțat la congres. A hotărât amânarea congresului pe 26, 27 Ianuarie la București. În jurul Prefecturii a legiuit lumea Poliției, în cazarme s'a concentrat forțe militare. Reprezentarea contemplată în onoarea congresului pe Luni seara la teatrul magiar, nu a mai avut loc.

Sfatul Negustoresc la Prefectură

O delegație a „Sfatului Negustoresc” s'a prezentat la Prefectură sub conducerea D lui. Evianu și a cerut despăgubirea comercianților pentru daune de 1 mill. și jum. precum a cerut apărarea comercianților contra manifestațiilor. Delegații au plecat dela Cluj, spre casă. Iarna și-a respirat mantaua albă pe străzi parcuri, sub scutul baintelor, nu a mai desbătut „presa română”.

PROBAȚI ȘI NU VEȚI REGRETA

dacă vă veți face îmbrăcămintea la CROITORIA BĂRBĂTEASCĂ

DAVID ȘI KOHN
din Str. Alexandri No. 4.

unde se execută confecționarea hainelor conform modei celei mai nouă.

Prețuri tarifale:

- Costum sacou 800 Lei
- Pardesiu }
Raglan } 700 Lei
- Ulster }
- Palton de iarnă neted . . . 800 Lei
- Palton „Hamilton” } . . . 900 Lei
- „Lord” }

Haine de seara executate frumos cu prețurile cele mai convenabile

Novități cari până acuma n'au mai fost.

Tot felul de bonboane, ciocoladă și fructe zaharisite se pot procura mai ieftin, engros și en detail, la magazinul

BONBONERIA TEATRULUI Horovitz și Mozes

Oradea-Mare, Strada Teatrului 4
: : Telefon-Interurban 2-69 : :

Depozit exclusiv de vânzare engros al apelor minerale din Sân-Georgiul român „HEBE”

Cercul Franco-Român.

Conferința d-lui prof. Dr. Jeannel.

Conferința d-lui profesor universitar Jeannel „Voyage aux hautes montagnes de l'Afrique tropicale — călătoria în munții Africii tropicale a fost una din cele mai interesante ale cercului prin nouitatea sa. Însoțită cu vederi proiectate pe pânză și destul de numeroase, aceea conferință a avut darul de a ne răpi într-o excursie neașteptat de interesantă. Dintre cele două mari vărfuri mai apropiate de lacul Victoria, Kenia și Kilima-N'djaro, cel din urmă a fost obiectul excursiunii noastre, cu atât mai bine înțelegem cu cât Dr. Jeannel ne descria și povestea lucruri văzute de d-sa. Plecați din Franța după o lungă călătorie prin marea Roșie și Oceanul indian, debarcăm în Africa orientală engleză cam pe la orașul Mombaz. De aici până la lacul Victoria și poalele muntelui Kenia erau sute de Km. de parcurs. Totuși nu suntem chiar în pustiu căci o linie ferată destul de confortabilă înleșnește această călătorie. Greul începe de aci înainte, dar și interesul pentru fauna și flora regiunii este tot mai mare. Rând pe rând ne apar pădurile virgine cu țesătura lor încalcită de plante părăsite și acățătoare Erburi, copaci ciudați, nucii de cocos, enormul baobab, păduri de bambus toate stârnesc admirația și surpriza publicului din sală. Rând pe rând ne apar lei, elefanți cu urechile enorme, rinoceri ascunși în lacurile stuțisurilor și de furia cărora numai mirosul

fin al negrilor ne poate scăpa; cameleon cu trei coarne, maimuțe cari se joacă de prietenește cu copil negrilor, zecre și gazele surprinse de cursa de magneziu a fotografului explorator, gisafe și tigri, un potop întreg de curiozități pentru noi.

Apoi omul, diferit după regiuni, care mai de care mai tatuat, mai vopsit și cu bețe prin urechi, cu urechile despicate și devenite adevarate cuere de lanțuri și de ucele. Exploratorilor le dispăreau borcanele de muștar ca să apară în urechile acestor cindați negri ca podoabe. În unele părți facem cunoștință cu femei cari sunt, mai bărbați decât bărbații, iar aceștia mai femei decât femeile lor. Porturi ciudate, costume sumare, fete fumând din lulele lungi, femei măritate purtând ca semn al căsniciei câte o coadă de cal la spate; Facem cunoștință cu satele cu obiceiurile lor caznice, cu mentalitatea lor naivă. Trăim câteva momente în lumea primitivă a străbunilor noștri. Iar peste toate, în vârful Keniei asistăm la cel mai sublim spectacol: ghețari în inima Africii tropicale. O liniște profundă și rece nici-e vietate, iar copaci sunt de o moliciune ca de cauciuc, fiindcă niciun vânt nu le turbură viața. Conferința ca a d-lui Dr. Jeannel ar trebui să mai vedem și să mai auzim și cred că ar fi bune și pentru școlarii noștri.

Bot.

Reviste primite.

Țara noastră No. 50 din 16 Decembrie cu următorul sumar: Ideea națională conferință de Octavian Goga, Reforma școlară de Oct. Prie. Talentul e triumfat de Al. Hodaș. Glasul cifrelor de Em. B. Vasiliu, Fantoma lui Kistoffy de a. h. Gazeta rimată Aristoteles, Pytagora, Xenis. Insemnări etc. Redacția și administrația Cluj, Un exemplar 8 Lei.

Arhivele Otteniei No. 10 Noembrie Decembrie, cu un sumar semnat de Virg. Draghiceanu, dr. Ch. Laugier, G. Mil. Demetrescu, Const. Gerotă, M. Roska, N. D. Dinculescu, N. Ploșcov, An. Georgescu, D. D. Stoinescu, St. Bosic, C. D. Fortunescu, R. Călinescu, Cronici, secunzii etc.

Cultura Poporului No. 38 din 16 Decembrie cu articole iscălite de C. Cehan Racovită, G. Sărlogeanu, Mircea Lacrimă, Ion Dongorofi, Ion. I. Nedelescu, Septimiu Popa, Gh. Brânduș, Tr. V. Tăranu, Vasile Ionescu, A. Davola, Sanda I. Matei, Ing. Hoiescu, A. Buleanu, I. H. Breneciu, C. R. Dărvănescu, etc. Redacția și administrația Cluj.

JULIU GERGELY
CROITOR CIVIL ȘI MILITAR

Mare magazin de rechizite
UNIFORME ȘI CHIPIURI

Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferdinand, 55

MARE TÂRG DE CRĂCIUN

Porcelane, pahare, picturi celebre și bibelouri fine de porcelan originale și antice. Service, bomboniere și cești veritabile de Altoren și Meissen, figuri de porcelan contemporane, precum și obiecte antice de calitate pură se află în asortiment bogat la

Magazinul de obiecte antice „Nellton”

Strada I. C. Brătianu (Szanisszó) 1
Cumpărăm obiecte antice cu prețurile cele mai convenabile.

Pentru Crăciun!

Decoruri pentru pomi de Crăciun, jucării, vase de porcelan, statuete, obiecte pentru cadouri, vase smălțuite, sticlării, geamantane de voiaj, se găsesc de tot felul și se pot cumpăra

cu prețuri foarte ieftine

dela
Magazinul Farkas

Strada Nicolae Jorga, No 5.

Magazinul nostru se poate vizita și fără obligație de cumpărare.

La ASZODI în palatul Sas

Rumul de ceai se vinde și de aici înainte cu 26 Lei.

Prăvălia Mihail Aszodi magazin de cafea, ceai și bonboane de Triest se poate afla ușor din oricare cartier al orașului.

Către publicul consumator din Oradea-Mare și din provincie:

Stimată Doamnă! probați a cumpăra cafea prăjită cu 8 feluri de arome neintrecută la gust și la miros. Metoda de prăjire este secretul meu. Recomand cafea neprăjită kgr. 112 Lei.

La secția coloniadelor și dessertului.
1 kgr. salam fin 140 Lei.

Cu ocazia sărbătorilor Crăciunului se face reducere de

10%

asupra
mărfurilor
deja reduse

MISSIR
Magazin cu articole
de modă.

INFORMAȚIUNI

Ancheta Ionaș: După cum aflăm azi s'a terminat la primărie ancheta contra d-lui consilier economic Ionaș. Această anchetă a fost provocată de acuzele aduse de colegul său Tașu și e condusă de d-l Voștinar prim-notar.

După câte știm mai toate acuzele rămân în picioare. Abia câteva din ele a reușit d-l Ionaș să le spulbere.

Așteptăm comunicatul primăriei și sancțiunile pentru cel vinovat.

Actele au fost înaintate d-lui prefect V. Hodor.

In atențiunea cititorilor noștri. Recomandăm firma croitoriei bărbătești DAVID și KOHN din Str. Alexandri No. 4, care execută costume de haine după ultima modă franceză și engleză. Prețuri tarifale: Costum sacou 800 Lei, Pardesiu, Raglan, Ulster 700 Lei, Palton de iarnă neted 800 Lei, Palton de iarnă „Hamilton” sau „Lord” 900 Lei Haine de seara în execuția cea mai fină.

Dr. Kiss Demetriu senator, președintele baroului avocațial a fost decorat de Papa dela Roma cu ord. Sf. George. Decorația i-a predat-o Ers. Sa. Episcopul greco-catolic Tr. V. Frențiu. Cu decorația se poartă o uniformă specială, frac cu galvane de argint, capeletto și sabia. Acest ord. II poartă în România afară de el numai senatorul Carada Felicitările noastre.

Aprovizionați Vă cu
Cărți,
Reviste,
Ziare,
Jurnale de modă
dela biroul de ziare
„SIMPLON”
Oradea-Mare
Pasajul „Vulturul Negru”

D-l Gh. Sion care donase bibliotecii Universității din Cluj o serie de cărți rare, stampe, arme și cusături vechi a fost proclamat cetățean de onoare al acestui oraș. Duminecă i-s'a înmănat diploma de onoare în cadrul unei serbări. S'a deschis cu această ocazie și o sală numismatică a expoziției Sion.

Vizitați Restaurantul de Lux
„PALACE”
cel mai elegant și cel mai somptuos din localitate :-
Bucătărie admirabilă
Proprietar: MAX WELZER

Reamintim publicului că în ziua de 19 Decembrie la ora 4 va avea loc în teatrul „Regina Maria” o reprezentație pentru copii, organizată de societatea „Principele Mircea” din localitate. Nimeni să nu lipsească.

Toti cei cari vreau să petreacă clipe plăcute să meargă la varieteul

„Parisien Grill”

Programe alese, băuturile cele mai bune și tot confortul. 1-6

Președinte al confederației elvețiene a fost ales fostul vicepreședinte Ernest Chuard, reprezentant al cantonului Waud. Este prima oară când un cetățean al unui canton francez este ales președinte.

Toți intelectualii și elita Oradei-Mari frecventează numai

Cafeneaua
„ELITE”

O orchestră clasică de primul ordin, delectează publicul.

Venitul net al seratei filantropice. Primăria orașului Oradea-Mare comunică că rezultatul seratei filantropice aranjată de Reuniunea Femellor izraelite, în ziua de 11 Noembrie, a fost 4276 lei ca venit net.

In șanțurile dela Cetate s'a aflat cadavrul muncitorului Tompa, fără cămașe, sugrumat cu urme vânete pe gât. A fost atacat de dinapoi, și i s'a furat totul numai legitimațiile lui ramas. Poliția anchetează.

La congresul notarilor publici din întreaga țară d. Botezatu din Basarabia a propus, ca și femeile să poată fi numite ca notari publici.

Concursul de scrimă și floretă organizat la Oradea-Mare a adus succese frumoase. Au luat parte domnii: Dinu Cezianu și Radu Racovița din București. La succes au contribuit d-l Colonel Scheletti, șef de Stat major, inginer Eichner și Balázs. La floretă au eșit învingători:

1. Dinu Cezianu (București).
2. Hehs Adalbert (Arad).
3. R. Racovița (București).
4. Vincze Iosif (Cluj).

La scrimă cu sabă:

1. Hegedüs Emeric.
2. Balázs Ödön.
3. Báthory Ștefan.

Duminecă seara a avut loc un banchet prietenesc, unde s'au destrăbuit primile.

Matei Cantacuzino țărănist

București. Se comunică că Matei Cantacuzino ar fi intrat în partidul țărănist.

Rezultatul algerilor din Grecia.

Athens. Se anunță dela Athena că alegerile generale cari au avut loc ieri au decurs în liniște. Regaliștii contra tuturor ingerințelor n'au putut câștiga.

La Athena 14% au fost împiedecați dela alegeri iar în provincie mai mulți.

În toate părțile au eșit învingători republicanii și Venelistii așa că ei au o majoritate covârșitoare.

Se poate considera dar de azi că regimul în Grecia este republican.

Transferări. Comisarul cl. II. Dancu V. a fost detașat la Sibiu în interes de serviciu.

Amende polițienești. Poliția locală a pedepsit pe următorii contravenienți:

St. Kreicsik proprietarul restaurantului „Cercul Catolic” cu 300 lei pentru că a prelungit ora de închidere.

Anton Reich comerciant cu 300 lei, pentru acelaș motiv.

Herman Hauer proprietarul unui restaurant cu 800 lei pentru acelaș motiv.

Al. Barat cu 200 lei pentru că a insultat un agent de poliție.

Văd. Al. Brody și Teodor Ban, birjarl cu câte 100 lei pentru că au circulat fără autorizație

Martin Robicssek birjar cu 1000 lei pentru că a refuzat să ducă cu birja un călător.

Al. Torjai birjar cu 100 lei pentru că a circulat cu birja având numai un felinar aprins.

Magazii deschise. Comercianții din localitate au cerut ca patru Dumineci înainte de sărbători să li se permită ca să ște deschise magazinele Dumineca până la ora 13. Cererea lor a fost satisfăcută.

Conferințele corpului didactic.

Miercuri 19 Decembrie la ora 8¹/₂ seara va avea loc în sala festivă a Primăriei conferința d-lui Gh. Sofronie, profesor la liceul „Em. Gojdu”, despre: „Viața sufletească a Românilor în trecut”.

Descompunerea partidului poporului.

București. În politica internă cea mai mare senzație o provoacă azi descompunerea partidului poporului. Ziarul România, accentuează că plecarea lui Argetoianu din partid a fost cauzată de pactul dintre partidul poporului și partidul maghiar.

Argetolanu exclus din partid

București. Partidul poporului, într'o ședință ținută azi înainte de amiază în București, a exclus din partid pe Argetoianu, Gongopol, Popovici și Tănăsescu.

TELEFON 3-98

PRODUSELE FABRICII DE BERE
CZELL
DIN CLUJ

Din cauza calitatilor lor neintrecute sunt Mărcile Conducătoare

Lloyd 1749.-10.

Berea nutritivă „Hercules”
și Berea deschisă „Monoștor”

Cine dorește să bea bere bună să ceară pretutindeni numai pe acestea.

TELEFON 3-98

Depou principal **„ORIENT”** S. A. pentru Industrie și Comerț
la Oradea-Mare **„ORIENT”** Str. Gilányi, 5-7. Telefon 3-98.

EMERIC CZILLER ORADEA-MARE
CEL MAI MARE MAGAZIN DIN TRANSILVANIA

VÂNZARE EN GROS ȘI EN DETAILI

În durata **târgului de Crăciun** se pun sub vânzare în toate secțiile magazinului meu, cu prețuri reduse: **Pânzetură, albituri și haine de pat. Covoare, perdele, transparente și linoleuri. Stofe de modă pentru costume și paltoane. Velure, mățasuri, căptușeli. Articole de mode pentru domni și dame. Pălării bărbătești, cravate și tricouri à-la dr Jäger. — Articole țighele, mănuși și ciorapi.**

Serviciu prompt, completant!

Telefon
interurban
4-29.